T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Din Öğretimi Genel Müdürlüğü

KUR'AN OKUMA TEKNİKLERİ DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

Ankara
2014

1. GİRİŞ

Kur'an-ı Kerim, Arapça bir kitaptır. Kur'an-ı Kerim metninin doğru bir şekilde okunabilmesi için Arap alfabesinin fonetiğine uygun olarak öğrenilmesi ve okunması gerekir. Kur'an-ı Kerim'in, diğer Arapça metinlerden farklı olarak kendine özgü bir okunma biçimi vardır. Asr-ı saadetten itibaren Müslümanlar Kur'an'ın en doğru şekilde okunmasına ve sonraki nesillere aktarılmasına özel bir önem vermişlerdir. Din alanında toplumun temel ihtiyaçlarına cevap verme ve Kur'an öğretme konumunda olanlar, Kur'an-ı Kerim'in okunuşu ile ilgili teknikleri ve kuralları, uygulamalı bir biçim de öğrenmeli, Kur'an-ı Kerim'i doğru ve güzel okumalı ve öğretmelidirler.

Kur'an-ı Kerim dersinde bir taraftan teorik bilgiler öğretilirken diğer taraftan onları en doğru ve en güzel biçimde seslendirmek gerekir. Bu nedenle Kur'an öğretmenleri, kelimeleri oluşturan harfleri, ayetleri oluşturan kelimeleri özenle okuyarak, öğrencilere okutarak ve gerektiğinde defalarca tekrarlar yaptırarak Kur'an dersini hem nazari hem de tatbiki bir çerçevede işlemelidirler. Kur'an Okuma Teknikleri dersini okutacak öğretmenlerin öncelikle iyi bir alan bilgisine ve okuma becerisine sahip "Karî" ve "Mukrî" (okuyucu ve okutucu) olması gerekir. Sonra da sahip olunan bu bilgi ve becerinin en güzel yöntemlerle öğrencilere kazandırabilmesi esastır.

Öncelikle doğru, düzgün ve güzel Kur'an okuma becerisinin kazandırılmasının öncelendiği bu derste İmam Hatip Lisesi öğrencilerinden ses kabiliyeti olanların okuma becerilerinin geliştirilmesi; namazlarda, çeşitli cemiyetlerde ve zamanlarda meclise uygun Kur'an tilâvetinde bulunabilmelerinin sağlanması hedeflenmiştir.

İmam Hatip Liselerindeki mevcut Kur'an-ı Kerim derslerinin yanı sıra Kur'an okuma becerisini geliştirmek ve güzelleştirmek isteyen öğrenciler için özgün olarak tasarlanmıştır. "Tecvid", "Tilâvet" ve "Okuma ve Öğretme Teknikleri" adıyla üç öğrenme alanı belirlenen bu dersin öğretim programında her iki sınıf düzeyinde altı ünite yer almaktadır.

2. GENEL AMAÇLAR

1. Kur'an harflerini mahreçlerine uygun olarak telaffuz eder.
2. Tecvid kurallarını bilir ve uygular.
3. Programda belirtilen sureleri Kur'an okuma biçimlerine (Tertil, Tedvir ve Hadr) uygun olarak okur.
4. Kur'an kıraatında vakıf, ibtida ve vasi kurallarını bilir ve uygular.
5. Çeşitli cemiyetlerde ve meclislerde okunacak aşr-ı şerifleri bilir.
6. Kur'an tilâvetinde yaygın hataları farkeder ve düzeltme yollarını bilir.
7. Kur'an öğretiminde temel ilke ve yöntemleri açıklar.

3. PROGRAMIN UYGULANMASINA İLİŞKİN İLKE VE AÇIKLAMALAR

1. Dersin üniteleri birbirleriyle ilişkili olarak işlenmelidir. Ünitelerdeki konuların programda belirtilen sırayla işlenme zorunluluğu yoktur. Örneğin bir yandan tecvid kurallarının uygulanması öğretilirken diğer yandan yüzünden okuma etkinliği sürdürülmelidir. Bir taraftan Kur'an okuma biçim lerinden bahsedilirken diğer taraftan yüzünden okunacak surelerde uygulama yaptırılabilir.

2. Harflerin, Kur'an-ı Kerim'in fonetik ve tecvid yapısına uygun olarak okunabilmesi için harf talimine önem verilmeli, belirli aralıklarla uygulamalar tekrar edilmelidir.

3. Tecvid bilgileri kısa ve açık bir anlatımla öğretilmeli, uygulaması gösterilmeli fakat çok fazla ayrıntıya girilmemelidir.

4. Derslerde görsel ve işitsel öğretim materyallerinden yararlanılmalıdır. Bu amaçla ülkemizde sesi, kıraatı ve tavrı ile öne çıkan Kur'an hafızlarının görsel ve işitsel okuma kayıtlarından mutlaka istifade edilmelidir.

5. Yüzünden okuma derslerinde aynı anda bütün öğrencilerin ilgisini sürekli kılmak için hiçbir öğrenci, kendisinin ne zaman okumaya başlayacağını önceden kestirememelidir.

6. Kur'an-ı Kerim'in güzel okunmasının yeteneğe bağlı bir yanı olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Bu bakımdan öğretmenler, bu konuda daha az yetenekli olduğunu fark ettikleri öğrencilere gereken kolaylıkları sağlamalı ve değerlendirme aşamasında da bu durumu göz önüne almalıdırlar.

7. Öğrencilerin Kur'an-ı Kerim bilgilerinin farklı düzeylerde olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Kur'an-ı Kerim bilgi seviyesi iyi olan öğrencilerin, seviyesi düşük öğrencilere destek olması sağlanmalıdır.

8. Dersler işlenirken olabildiğince uygulama üzerinde durulmalı, müşâfehe ve koro çalışmalarına ağırlık verilmeli, örnek okuyuşlar ile öğrencilere kulak aşinalığı kazandırılmalıdır.

9. Öğrencilerin okuyuşları özenle takip edilmeli, en küçük hataları dahi kendilerine farkettirilmelidir. Hataları düzeltilirken müsamahakar olmalı fakat düzeltilmesinden taviz verilmemelidir.

10. Kur'an tilâvetinde mâhir olan okuyucular öğrencilerle buluşturulmalı, çeşitli vesilelerle ziyaret edilmeli, okuyuşları dinletilmeli ya da sınıfa davet edilmelidir.

11. Sesi ve okuma becerisi güzel olan öğrenciler, kendilerini geliştirmeleri için yönlendirilmeli ve teşvik edilmelidir.

12. Kur'an-ı Kerim dersinin daha verimli olması için imkan dahilinde özel bir Kur'an sınıfı tahsis edilebilir. Bu sınıfta Kur'an-ı Kerim ve tilâveti ile ilgili ayetlerin, hadislerin yazılı olduğu hat levhaları, yine Kur'an'la ve tecvidlerle ilgili afişler, tablolar, tecvid şemaları, Kıraat imamlarının hayatlarının yazılı olduğu tablolar, meşhur Kur'an üstad ve kârîlerinin ses kayıtlarının olduğu dijital ders materyalleri bulundurulabilir.

13. Dersin öğretiminde öğrencilerin ilgi ve kabiliyetlerine göre kolaylıklar gösterilmeli ve sevgi temelli bir yaklaşım sergilenmelidir.

14. Kur'an Okuma Teknikleri dersi uygulama ağırlıklı olduğu için ders kitabı hazırlanmayacaktır.

4. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme ve değerlendirme, eğitim ve öğretimin önemli bir parçasıdır. Eğitimde, programların istenilen başarıyı gösterip göstermediği, öğrencilerden beklenen bilgi, beceri ve tutumların gelişip gelişmediği, ölçme ve değerlendirme yoluyla tespit edilir.

Kur’an-ı Kerim dersine yönelik ölçme ve değerlendirme faaliyetleri süreç odaklı olarak yürütülebilir. Bu derste süreç ve uygulamalar önemsenmelidir. Öğretmen sürecin değerlendirmesini yaparken kendine, durumlara, ortama, ilgi ve ihtiyaçlara uygun ölçme yöntem ve teknikleri geliştirebilir.

Kur’an-ı Kerim dersinde ölçme ve değerlendirme süreci, öğrenci merkezli ele alınır. Öğrencilerin gelişim süreci, edindiği kazanımların birbirinden farklı olabileceği göz önünde bulundurulmalı süreç ve sonuçtaki düzeylerinin farklılık gösterebileceği dikkate alınmalıdır. Bu nedenle ölçme ve değerlendirme sürecinde her öğrenci kendi başlangıç ve gelişim düzeylerine göre değerlendirilmelidir. Bu ölçme ve değerlendirme süreci öğrencinin kendi eğilimlerini, becerilerini, yatkınlıklarını keşfetmesine olanak sağlar.

Kur’an-ı Kerim dersinde kullanılacak ölçme değerlendirme etkinlikleri;

1. Amaç ve kazanımlarla uyumlu olmalı,
2. Öğrenme-öğretme süreciyle bütünlük (süreci değerlendirme) arz etmeli,
3. Öğrenim süreci sonunda kazanılması planlanan yeterlikler, bilgi, beceri ve tutumları ölçmeli,
4. Öz değerlendirmeye imkân tanımalı,
5. Öğrencilerin bireysel gelişimlerini izleyebilecek (dereceli puanlama anahtarı (rubric), kontrol listesi, öz ve akran değerlendirme formları ve gözlem formu gibi) uygun ölçme araçları kullanılmalı ve mümkün olduğunca ölçme araçlarında çeşitlilik sağlanmalıdır.
6. Kur’an-ı Kerim dersinde ölçme ve değerlendirme yapılırken her bir öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyi ve kabiliyeti göz önünde bulundurulmalıdır.
7. Sözlü yoklama esas olmakla beraber tecvid kurallarının tanımları ve örnekleri için yazılı yoklama uygulaması da yapılmalıdır.
8. Öğrencilerin sınav heyecanları ve topluluk karşısında okuma heyecanları dikkate alınmalıdır.
9. Sözlü sınavı değerlendirmelerinde öğrencinin son birkaç okuma düzeyi dikkate alınmalıdır. Okuma becerisini kazanmasına rağmen önceki okumalarındaki eksikleri sebebiyle başarısız olarak değerlendirilmemelidir.

5. KUR’AN OKUMA TEKNİKLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI VE SÜRELERİ

ÜNİTELER	KAZANIM SAYILARI	DERS SAATİ
HARFLERİN MAHREÇLERİ VE TELAFFUZU	6	10
TECVİD UYGULAMALARI	9	14
YÜZÜNDEN OKUNACAK SURELER	3	14
AŞR-I ŞERİF OKUMALARI	3	14
KUR’AN TİLÂVETİNDE TEKNİKLER	3	14
KUR’AN ÖĞRETİMİNDE İLKE VE YÖNTEMLER	4	6
	28	**72**

6. KUR'AN OKUMA TEKNİKLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÖĞRENME ALANLARI VE ÜNİTELERİ

ÖĞRENME ALANLARI	ÜNİTELER
TECVİD	ÜNİTE 1- HARFLERİN MAHREÇLERİ VE TELAFFUZU ÜNİTE 2- TECVİD UYGULAMALARI
TİLÂVET	ÜNİTE 3- YÜZÜNDEN OKUNACAK SURELER ÜNİTE 4- AŞR-I ŞERİF OKUMALARI
OKUMA VE ÖĞRETME TEKNİKLERİ	ÜNİTE 5- KUR'AN TİLÂVETİNDE TEKNİKLER ÜNİTE 6- KUR'AN ÖĞRETİMİNDE İLKE VE YÖNTEMLER

7. KUR'AN OKUMA TEKNİKLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE VE KONULARI

ÜNİTELER					
1. ÜNİTE	2. ÜNİTE	3. ÜNİTE	4. ÜNİTE	5. ÜNİTE	6. ÜNİTE
HARFLERİN MAHREÇLERİ VE TELAFFUZU	TECVİD UYGULAMALARI	YÜZÜNDEN OKUNACAK SURELER	AŞR-I ŞERİF OKUMALARI	KUR'AN TİLÂVETİNDE TEKNİKLER	KUR'AN ÖĞRETİMİNDE İLKE VE YÖNTEMLER
1. Harfler ve İsimleri 2. Harflerin Mahrecleri ve Mahrec Bölgeleri 3. Harflerin Okunuşu 3.1. Harekelerle Okunuşu 3.2. Harflerin Cezimli Okunuşu 3.3. Harflerin Şeddeli Okunuşu 3.4. Harflerin Medli Okunuşu	1. Medlerle ilgili Tecvid Kurallarının Uygulanması 2. Tenvin ve Sakin Nunla İlgili Tecvidlerin Uygulanması 3. İdgamlarla İlgili Tecvid Kurallarının Uygulanması 4. Sakin Mim'le ilgili Tecvid Kurallarının Uygulanması 5. Kalkale'nin Uygulanması 6. Ra'nın Hükümlerinin Uygulanması 7. Lafzatullah'taki lam harfinin Okunuşu 8. Sekte ve Okunuşu 9. Okunuşu Özel Olan Kelimeler	1. Lokman Suresi 2. Ahzab Suresi 3. Sâffat Suresi 4. Sâd Suresi 5. Muhammed Suresi 6. Fetih Suresi	1. Aşr-ı Şerif Okumada Usûl 2. Çeşitli Ortamlarda Okunacak Aşırlar 2.1. Kur'an ve Kıraat Meclisleri (Fâtır Suresi, 29-35. Ayetler) 2.2. İlim Meclisleri (Âl-i İmran Suresi, 1-9. Ayetler) 2.3. Açılışlar 2.3.1. Cami Açılışı (Tevbe Suresi, 17-22. Ayetler) 2.3.2. İşyeri Açılışı (Nur Suresi, 35-38. Ayetler) 3. Merasimler 3.1. Sünnet, Düğün, Nişan, Nikah (Nûr Suresi, 32-34. Ayetler, Lokman Suresi; 12-16. Ayetler) 3.2. Hacca Uğurlama (Bakara Suresi, 197-202. Ayetler) 3.3. Askere Uğurlama (Nisâ Suresi, 95-100. Ayetler)	1. Kur'an Okuma Biçimleri ve Uygulaması 1.1. Tertil (Tahkik) 1.2. Tedvir 1.3. Hadr 2. Namazlarda Kur'an Tilâveti	1. Temel İlke ve Yöntemler 1.1. Tilâvette Asla Uygunluk 1.2. Fem-i Muhsin'den Öğrenmek 1.3. Harflerin Doğru Telaffuzu 1.4. Tecvidli Okumak 1.5. Tefekkür ve Tedebbür Merkezli Okumak

7. KUR'AN OKUMA TEKNİKLERİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÜNİTE KONULARI, KAZANIMLAR VE AÇIKLAMALARI

KUR'AN OKUMA TEKNİKLERİ DERSİ

ÖĞRENME ALANI: TECVİD

1. ÜNİTE	KONULARI	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
HARFLERİN MAHREÇLERİ VE TELAFFUZU	1. Harfler ve İsimleri 2. Harflerin Mahreçleri ve Mahreç Bölgeleri 3. Harflerin Okunuşu 3.1. Harekelerle Okunuşu 3.2. Harflerin Cezimli Okunuşu 3.3. Harflerin Şeddeli Okunuşu 3.4. Harflerin Medli Okunuşu	1. Arap alfabesindeki harfleri ve seslerini tanır. 2. Harflerin çıkış yerlerini ve hangi bölgeden çıktığını açıklar. 3. Harfleri fonetiğine uygun olarak üstün, esre ve ötre ile telaffuz eder. 4. Harfleri fonetiğine uygun olarak cezimli olarak okur. 5. Harfleri fonetiğine uygun olarak şeddeli olarak okur. 6.Harfleri fonetiğine uygun olarak med harfleri ile okur.	

KUR'AN OKUMA TEKNİKLERİ DERSİ

ÖĞRENME ALANI: TEVCİD

2. ÜNİTE	KONULAR	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
Tecvid UYGULAMALARI	1. Medlerle ilgili Tecvid Kurallarının Uygulanması 2. Tenvin ve Sakin Nunla İlgili Tecvidlerin Uygulanması 3. İdgamlarla İlgili Tecvid Kurallarının Uygulanması 4. Sakin Mim'le ilgili Tecvid Kurallarının Uygulanması 5. Kalkale'nin Uygulanması 6. Ra'nın Hükümlerinin Uygulanması 7. Lafzatullah'taki lam harfinin Okunuşu 8. Sekte ve Okunuşu 9. Okunuşu Özel Olan Kelimeler	1. Medlerle ilgili tecvid kurallarını uygular. 2. Tenvin ve sakin nunla ilgili tecvid kurallarını uygular. 3. İdgamlarla ilgili tecvid kurallarını uygular. 4. 'Sakin mim'le ilgili tecvid kurallarını uygular. 5. Kalkale ile ilgili tecvid kurallarını uygular. 6. Ra harfinin okunuşuyla ilgili kuralları uygular. 7. Lafzatullah'ın okunuşuyla ilgili kuralları uygular. 8. Sekte ile ilgili kuralları uygular. 9 .0kunuşu özel olan kelimeleri kuralına uygun olarak okur.	Bu ünitede, önceki sınıflarda öğretilen tecvid kurallarının nasıl uygulanacağı üzerinde durulacak, kuralların ayrıntılarına girilmeyecektir.

KUR'AN OKUMA TEKNİKLERİ DERSİ

ÖĞRENME ALANI: TİLÂVET

3. ÜNİTE	ÜNİTE KONULARI	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
YÜZÜNDEN OKUNACAK SURELER	1. Lokman Suresi 2. Ahzab Suresi 3. Sâffât Suresi 4. Sâd Suresi 5. Muhammed Suresi 6. Fetih Suresi	1. Yüzünden okunacak Sureleri harflerin mahreçlerine ve tecvid kurallarına uygun olarak okur. 2. Yüzünden okunan Surelerin ayet sonlarındaki vakıf uygulamalarındaki farklılığı kavrar ve doğru bir şekilde uygular. 3. Kur'an-ı Kerim'i doğru ve seri okumaya istekli olur.	

KUR’AN OKUMA TEKNİKLERİ DERSİ

ÖĞRENME ALANI: TİLÂVET

4. ÜNİTE	ÜNİTE KONULARI	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
AŞR-I ŞERİF OKUMALARI	1. Aşr-ı Şerif Okumada Usûl 2. Çeşitli Ortamlarda Okunacak Aşırlar 2.1. Kur’an ve Kıraat Meclisleri (Fâtır Suresi, 29-35. Ayetler) 2.2. İlim Meclisleri (Âl-i İmran Suresi, 1-9. Ayetler) 2.3. Açılışlar 2.3.1. Cami Açılışı (Tevbe Suresi, 17-22. Ayetler) 2.3.2. İşyeri Açılışı (Nur Suresi, 35-38. Ayetler) 3. Merasimler 3.1. Sünnet, Düğün, Nişan, Nikah (Nûr Suresi, 32-34. ayetler, Lokman Suresi; 12-16. Ayetler) 3.2. Hacca Uğurlama (Bakara Suresi, 197-202. Ayetler) 3.3. Askere Uğurlama (Nisâ Suresi, 95-100. Ayetler)	1. Bir Aşr-ı Şerifin okunmasında temel ölçülerin neler olduğunu bilir. 2. Bulunduğu yere, zamana ve meclislere göre hangi Aşr-ı Şerif’leri seçeceğini bilir ve okur. 3. Çeşitli merasimlerde hangi ayetleri okuyacağını bilir.	

KUR’AN OKUMA TEKNİKLERİ DERSİ

ÖĞRENME ALANI: OKUMA VE ÖĞRETME TEKNİKLERİ

5. ÜNİTE	ÜNİTE KONULARI	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
KUR’AN TİLÂVETİNDE TEKNİKLER	1. Kur’an Okuma Biçimleri ve Uygulaması 1.1. Tertil (Tahkik) 1.2. Tedvir 1.3. Hadr 2. Namazlarda Kur’an Tilâveti	1. Kur’an okuma biçimlerini uygular. 2. İlke olarak namaz sonu m ihrâbiyelerde ve cem iyetlerde tertil ve tedvir usûlüyle, cemaatle kılınan namazlarda ise hadr usûlü ile okunacağını bilir ve uygular. 3. Kur’an tilâvetinde tahkik, tertil ve hadr biçiminden birini tercih ettiğinde tecvid kurallarını ölçülü olarak uygular.	

KUR'AN OKUMA TEKNİKLERİ DERSİ

ÖĞRENME ALANI: TECVİD

6. ÜNİTE	ÜNİTE KONULARI	KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
KUR'AN ÖĞRETİMİNDE İLKE VE YÖNTEMLER	1. Temel İlke ve Yöntemler 1.1. Tilâvette Asla Uygunluk 1.2. Fem-i Muhsin'den Öğrenmek 1.3. Harflerin Doğru Telaffuzu 1.4. Tecvidli Okumak 1.5. Tefekkür ve Tedebbür Merkezli Okumak	1. Kur'an Öğretiminde temel ilkelerin neler olduğunu açıklar. 2. Kur'an öğretiminde ve öğreniminde fem-i muhsin'in önemini fark eder. 3. Harfleri mahreçlerine uygun olarak telaffuz edilmesinin önemini bilir. 4. Kur'an öğretiminde lafız ve mânâ bütünlüğünü gerekliliğini kavrar.	

KUR'AN OKUMA TEKNİKLERİ ÖĞRETİM PROGRAMI

İÇİNDEKİLER

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü

Kur'an Okuma Teknikleri Dersi Öğretim Programı, Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 07.05.2014 tarih ve 35 sayılı kurul kararı ile Anadolu İmam Hatip Liselerinde, 2014-2015 Eğitim ve Öğretim yılından itibaren uygulamaya konulmuştur.